

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

Aika 18.09.2023, klo 14:09 - 17:23

Paikka Hybridi/Tays, Palvelukeskus 0.krs./Teams

Käsitellyt asiat

- § 81 Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus**
- § 82 Pöytäkirjan tarkastus**
- § 83 Läsnäolo- ja puheoikeus**
- § 84 Pirkanmaan hyvinvointialueen ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelma vuosille 2024-2025**
- § 85 Vanhusneuvoston jalkautuminen kuntiin**
- § 86 Tiedoksi merkittävät asiat**
- § 87 Mielenterveys- ja päihdeasiakkaiden asumispalvelujen kehittämisen selvitys**
- § 88 Pirkanmaan hyvinvointialueen IKI2035 -ikäihmisten palvelujen kehittämisohjelmaluonnos**
- § 89 Pirkanmaan hyvinvointialueen vammaisten asumispalvelujen selvitys**
- § 90 Muut asiat**
- § 91 Kokouksen päättäminen**

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

Saapuvilla olleet jäsenet

Antero Saksala, puheenjohtaja
Reijo Fredriksson
Heimo Hanhilahti
Eila Henriksson
Mervi Hissa
Anneli Humala
Leena Hulkkonen
Erkki Häkkinen
Kari Itkonen, poistui 16:20
Anneli Kallio
Eila Kalliomäki
Pekka Karppanen, poistui 16:22
Ulla Karppila, poistui 17:12
Tarja Karvinen, poistui 16:50
Kalevi Kaukola
Hannes Koivula
Irma Koskela
Ilkka Kotiranta
Kimmo Laakia, poistui 16:39
Anna-Maija Lahtinen
Reijo Laitinen, poistui 17:01
Salme Lehtonen
Tiina Leppänen
Marianne Marenk
Paula Mattila
Martti Nykänen
Leena Ojala, poistui 17:03
Tarja Pukuri
Ilkka Salonen
Tapio Somppi
Taina Törmä
Riitta Vatanen
Ritva Viitaniemi

Muut saapuvilla olleet

Riikka Piironen, suunnittelija, sihteeri
Noora Salminen, suunnittelija
Anu Kallio, ohjelmapäällikkö
Elina Anttila, vastuualuejohtaja, saapui 14:42, poistui 15:38
Päivi Tryyki, ikäihmisten ja vammaisten palvelulinjajohtaja, saapui 15:36, poistui 17:15

Poissa

Eija Anttila
Maikki Hämäläinen-Ylikahri
Esko Morikka

Allekirjoitukset

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

Antero Saksala
Puheenjohtaja

Riikka Piironen
Sihteeri

Pöytäkirjan tarkastus

Pöytäkirja on tarkastettu ja hyväksytty

21.09.2023

20.09.2023

Hannes Koivula
pöytäkirjantarkastaja

Irma Koskela
pöytäkirjantarkastaja

Pöytäkirjan nähtävänäolo

Pirkanmaan hyvinvointialueen verkkosivulla pirha.cloudnc.fi 21.9.2023.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

§ 81

Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

Puheenjohtaja avaa kokouksen ja toteaa sen lailliseksi ja päätösvaltaiseksi.

Ehdotus

Puheenjohtaja avaa kokouksen. Todetaan kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus.

Päätös

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 14:09. Todettiin kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

§ 82

Pöytäkirjan tarkastus

Ehdotus

Valitaan pöytäkirjantarkastajiksi Koivula Hannes ja Koskela Irma.

Päätös

Pöytäkirjantarkastajiksi valittiin Koivula Hannes ja Koskela Irma.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

§ 83

Läsnäolo- ja puheoikeus

Ehdotus

Myönnetään läsnäolo- ja puheoikeus ohjelmapäällikkö Anu Kalliolle 84 § ajaksi sekä vastuualuejohtaja Elina Anttilalle ja ikäihmisten ja vammaisten palvelulinjan johtaja Päivi Trykille 87-89 § ajaksi.

Päätös

Myönnettiin läsnäolo- ja puheoikeus ohjelmapäällikkö Anu Kalliolle 84-89 § ajaksi sekä vastuualuejohtaja Elina Anttilalle ja ikäihmisten ja vammaisten palvelulinjan johtaja Päivi Trykille 87-89 § ajaksi.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

§ 84

Pirkanmaan hyvinvointialueen ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelma vuosille 2024-2025

18423/2023

Pirkanmaan hyvinvointialueen (Pirha) hyvinvointikertomus ja -suunnitelma 2023 - 2026 on strateginen alueellinen asiakirja, joka linjaa hyvinvointialueen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen painopisteet ja niiden toimeenpanon väestötasolla. Se on järjestyksessään neljäs alueellinen hyvinvointisuunnitelma Pirkanmaalla. Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021) velvoittaa hyvinvointialueen laatimaan valtuustokausittain alueellisen hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman yhdessä kuntien ja muiden toimijoiden kanssa.

Asiakirjaan liitetään myös muut laissa määritellyt alueelliset hyvinvointisuunnitelmat. Nämä ovat alueellinen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma (suluissa laki ja pykälä jossa velvoite; 610/ 2022, 12§), johon on liitettävä alueellinen opiskeluhoitosuunnitelma (377/2022, 13a§) ja alueellinen neuvolasuunnitelma (581/ 2022, 15§); alueellinen suunnitelma ikääntyneen väestön tukemiseksi (604/ 2022, 4 - 6§) sekä alueellinen ehkäisevän päihdetyön suunnitelma (549/ 2022, 5 ja 6 §). Kaikilla suunnitelmissa on yhteisen tilannekuvan perusteella muodostetut yhteiset painopisteet ja näiden tavoitteet. Liitettävät asiakirjat on muuten valmisteltu omina kokonaisuuksinaan.

Pirkanmaan ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelma vuosille 2024-2025 sisältää painopisteet, tavoitteet ja toimenpiteet, joilla Pirkanmaan hyvinvointialue omassa toiminnassaan ja yhdessä kumppaniensa kanssa tukee ja edistää ikääntyneiden hyvinvointia seuraavina vuosina. Hyvinvointisuunnitelma on syntynyt monialaisen yhteistyön tuloksena.

Hyvinvointisuunnitelman sisältöä ovat olleet rakentamassa ohjausryhmän, valmistelutyöryhmän, vanhus- ja vammaisneuvostojen, järjestötoimijoiden, kuntien hyvinvointikoordinaattoreiden, kunnan yhdenvertaisuuskoordinaation ja hyvinvointialueen palvelulinjojen edustajat sekä iäkkäät ihmiset kokemusasiantuntijoina, ajankohtaisiksi nostamiensa teemojen pohjalta. Vanhus- ja vammaisneuvostojen antamat kommentit ja ajatukset ovat olleet keskeisesti mukana ikääntyneiden suunnitelman sisällöissä.

Ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelma lähetetään yhdessä kaikkien muiden suunnitelmien kanssa laajalle lausuntokierroksille mm. vaikuttamistoimielimille. Hyvinvointialueen vanhusneuvostosta säädetään hyvinvointialueesta annetun lain (611 /2021) 32 §:ssä. Hyvinvointialueen vanhusneuvosto on otettava mukaan alueellisen suunnitelman ikääntyneen väestön tukemiseksi (604/ 2022, 4 - 6§) valmisteluun.

Ehdotus

Vanhusneuvosto päättää

- merkitä tiedoksi ohjelmapäällikkö Anu Kallion esityksen
- merkitä tiedoksi käydyn keskustelun.
- valmistella lausunnon seuraavaan kokoukseen.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

Päätös

Vanhusneuvosto päätti

- merkitä tiedoksi ohjelmapäällikkö Anu Kallion esityksen
- merkitä tiedoksi käydyn keskustelun
- nimetä työryhmän valmistelemaan lausuntoa seuraavaan kokoukseen.
Työryhmään nimettiin jäsenet Taina Törmä, Riitta Vatanen, Tiina Leppänen ja Kimmo Laakia.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

§ 85

Vanhusneuvoston jalkautuminen kuntiin

Pirkanmaan hyvinvointialueen vanhusneuvostossa on edustus kaikista Pirkanmaan kunnista ja sen tehtävänä on vaikuttaa ikäihmisten palveluiden saatavuuteen ja laatuun koko Pirkanmaan alueella. Lisäksi hyvinvointialueen vanhusneuvoston tulee tehdä yhteistyötä kuntien vanhusneuvostojen kanssa ja osaltaan edistää yhteistyötä järjestöjen kanssa.

Vanhusneuvoston tunnetuksi tekemiseksi ja alueellisen yhteistyön lisäämiseksi järjestetään tilaisuudet yhtäaikaaisesti 22.11.2023 neljällä paikkakunnalla eri puolilla Pirkanmaata. Tilaisuudet pyritään järjestämään yhteistyössä paikallisen vanhusneuvoston kanssa. Vanhusneuvosto jalkautuu paikkakunnalla keskeiselle sijainnille, jossa ihmiset ovat liikkeellä. Tarkoituksena on kertoa vanhusneuvoston toiminnasta sekä tavata ja kuulla paikallisia asukkaita. Kaikkille sijaintipaikkakunnille nimetään vastuuhenkilö ja lisäksi muita jäseniä.

Ehdotus

Vanhusneuvosto päättää

- jalkautua esitetyille paikkakunnille 22.11.2023
- nimetä vastuuhenkilöt kullekin paikkakunnalle.

Päätös

Vanhusneuvosto päätti, että

- jäsenet selvittävät oman kuntansa vanhusneuvoston halukkuutta osallistua yhdessä pidettävään tilaisuuteen. Tilaisuudessa vastuuhenkilönä toimii Pirkanmaan hyvinvointialueen vanhusneuvoston jäsen.
- oman kunnan osallistumisesta tulee ilmoittaa syyskuun loppuun mennessä.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

§ 86

Tiedoksi merkittävät asiat

Ehdotus

Vanhusneuvosto päättää merkitä tiedoksi

- Vanhusneuvosto teki esityksen tiedottamisesta 13.6.2023 kokouksessa, jossa toivottiin tiedottamista palveluista ja palvelunumeroista koteihin Pirkanmaalla. Pirkanmaan hyvinvointialueen tiedotuslehti jaetaan joka kotiin 8.11.2023. Lehdessä tietoa myös ikäihmisten palveluista.
- Keväällä pidettiin webinaari kuntien vanhusneuvostoille ja näille toivottiin jatkoa. Suunniteltu päivä seuraavalle webinaarille on 4.12.2023 klo10-11.30.
- Pirkanmaan aluehallitus päätti 11.9.2023 käynnistää talouden sopeuttamistoimet sekä koko henkilöstöön kohdistuvat yhteistoimintaneuvottelut. Sopeutustoimet tähtäävät kestäviin rakenteellisiin muutoksiin mutta ensivaiheessa 42 miljoonan euron alijäämän kattamiseen ensi vuonna.

Päätös

Vanhusneuvosto merkitsi tiedoksi merkittävät asiat tiedoksi.

Lisäksi tiedoksi merkittiin

- Tärkeimmät asiointinumerot ja soittoaajat paikkakunnittain löytyvät www.pirha.fi/numerokoosteet.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

§ 87

Mielenterveys- ja päihdeasiakkaiden asumispalvelujen kehittämisen selvitys

21379/2023

Valmistelijat / lisätiedot:

Elina Anttila, VASTUUALUEJOHTAJA, elina.anttila@pirha.fi

Liitteet

- 1 Vanhusneuvoston kommentit mielenterveys- ja päihdeasiakkaiden asumispalvelujen kehittämisen selvitykseen
- 2 Mielenterveys- ja päihdeasiakkaiden asumispalvelujen kehittämisen selvitys

Pirkanmaan hyvinvointialueen strategian toimeenpano-ohjelman kärjen ” yhdenvertaiset, ennaltaehkäisevät ja vaikuttavat palvelut ” alatavoitteen ” eheä ja monikanavainen palveluiden verkosto ” alla on toteutettu erityisasumisen palveluverkkoa koskevia selvityksiä kevään ja syksyn 2023 aikana. Erityisryhmien asumisen palveluverkkoselvitys 2023–2025 ja mielenterveys- ja päihdeasiakkaiden asumispalvelujen tuotantotapa-analyysi ovat pohjana mielenterveys- ja päihdeasiakkaiden asumispalvelujen kehittämissuunnitelmalle, jossa on selvitysten perusteella tunnistettu keskeiset kehittämisalueet ja tavoitteet.

Erityisryhmien asumisen palveluiden ja palveluverkon tunnistettujen kehittämiskohteiden ja niistä johdettujen toimenpiteiden tavoitteena on vastata palveluiden tarpeeseen ja mahdollistaa, että palvelut ovat tulevaisuudessa käyttäjälleen turvallisia sekä laadukkaita. Myös asuinkohteiden saavutettavuutta suhteessa kuntalaisten, asukkaiden ja henkilöstön liikkuvuuteen pyritään toimenpiteillä parantamaan. Lisäksi tavoitteena on hillitä asumisen kustannusten nousua sekä luoda tulevaisuuden näkemys tarvittavista tiloista ja investoinneista.

Selvitys nojaa aluevaltuustossa 14.8.2023 hyväksytyihin palveluverkon sekä palvelulinjakohtaisiin periaatteisiin. Kehittämissuunnitelma on laadittu virkajohdon alaisuudessa konsulttiyhtiö Nordic Healthcare Group:n (NHG) tuella. Valmistelussa on käytetty pohjatietona laajaa nykytilan analyysia olemassa olevasta palveluverkosta, Pirkanmaan liiton tekemää väestösuunnitetta sekä Tilastokeskuksen avointa dataa. Valmistelua varten muodostettiin palvelulinjan asiantuntijoista työryhmä.

Mielenterveys- ja päihdekuntoutujien asumisyksiköitä on Pirkanmaan hyvinvointialueella 63, joista neljä on omaa toimintaa. Palvelun omavaraisuusaste on kuusi prosenttia eli varsin vähäinen. Asukkaita palveluissa on selvityksen tekohetkellä 1584, joista omassa palvelussa 134. Noin kolmasosa asukkaista asuu joko ympärivuorokautisessa tai yhteisöllisen asumisen yksikössä. Lisäksi asunnottomia on noin 350 henkilöä, joskin luotettavaa tilastoa ei tästä ryhmästä ole saatavilla.

Asumisyksiköitä on eri puolilla Pirkanmaan hyvinvointialuetta, ja niistä noin puolet sijaitsee Tampereella. Asumisyksiköiden palveluja täydentää kotiin vietävien palvelujen tuottajaverkosto, joka koostuu kymmenestä ostopalveluntuottajasta. Hankintasopimuksia on tehty myös 33 hyvinvointialueen ulkopuolella sijaitsevaan yksikköön, pääosin Kanta-Hämeen ja Hämeenlinnan alueella, mutta yksiköitä on myös Jyväskylässä, Turussa sekä pääkaupunkiseudulla. Hyvinvointialueen ulkopuolella

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

asuvia asumispalvelujen asiakkaita on selvityksen tekohetkellä 32. Asumispalvelumuotoja ovat ympärivuorokautinen ja yhteisöllinen asumispalvelu sekä tuettu asuminen tukiasunnossa tai omassa kodissa. Palvelujen kustannukset vuositasona nousevat ostopalveluissa 37 miljoonaan euroon.

Mielenterveys- ja päihdepalvelujen toimintaympäristö on vahvassa murroksessa. Palvelujen kysyntä kasvaa merkittävästi, ja palvelun tarve on muuttunut. Asunnottomuus on kasvava ilmiö, mikä luo tarpeita esimerkiksi päihteet sallivien yksiköiden ja tukiasumisen lisäämiselle. Myös kustannukset ovat kovassa kasvussa, ja palveluissa on merkittäviä hinnannousupaineita vuodelle 2024, kun uusi hankintakausi alkaa. Haasteita on kokonaiskustannusten hallinnassa, seurannassa ja ennustamisessa sekä toimintatietojen hallinnassa.

Mielenterveys- ja päihdeasiakkaiden asumispalvelujen verkon ja palvelukokonaisuuden tavoitteena on, että asiakas saa oikea-aikaiset ja yhdenvertaiset palvelut monialaisella yhteistyöllä. Asumispalvelut tuotetaan sosiaalihuoltolain mukaisina sosiaalipalveluina, mutta asiakas saa pääsääntöisesti samanaikaisesti muitakin sote-palveluja ja siirtyy myös palveluiden välillä. Keskeisimpiä kehittämisalueita ovat asumistarpeen vähentäminen oikea-aikaisilla palveluilla, kokonaiskuvan muodostaminen asumispalveluissa, palvelurakenteen keventäminen, palvelu- ja tuotantorakenteiden selkeyttäminen ja uudistaminen kokonaistaloudellisesta näkökulmasta sekä asumisen kokonaisuuden kehittäminen huomioiden kohderyhmäkohtaiset tarpeet.

Asumistarpeita voidaan vähentää oikea-aikaisella hoidolla ja palvelulla. Edelleen on kehitettävä monialaista yhteistyötä yhteensovittaen palveluja. Palvelutarpeen arviointia tulee yhdenmukaistaa ja lisätä ennaltaehkäiseviä ja matalan kynnyksen palveluja. Kotona-asumista tukevia palveluja tulee kehittää ja samalla panostaa henkilöstön osaamisen kehittämiseen digitalisaation mahdollisuudet huomioiden.

Kokonaiskuvan muodostamiseksi ja resurssien kohdentamiseksi oikein tulee vahvistaa tietopohjaa ja luoda tiedon hyödyntämisen toimintamalli johtamisen tueksi sovittuja mittareita hyödyntäen. Tähän päästään toimintamallien ja -tapojen yhtenäistämällä, kuten kirjaamiskäytäntöjen tarkistamisella viimeistään uuden asiakastietojärjestelmän myötä.

Palvelurakenteen keventämiseksi tulee lisätä kevyempiä asumismuotoja, kuten kohdennettuja vuokra-asuntoja ja tukiasuntoja. Digiratkaisuja tulee ottaa käyttöön eri palvelukokonaisuuksissa. Palvelun myöntämisen ja palvelun piirissä olemisen tulee perustua yksilölliseen tarpeeseen ja sen säännölliseen arviointiin, jotta palvelutarpeiden muuttuessa myönnettävät palvelut vastaavat oikeaa tarvetta.

Palvelu- ja tuotantorakenteen uudistamiseksi tulee lisäksi tarkentaa tuotantotapa-analyysiä kustannusvertailu huomioiden. Oman asumispalvelun tuotannon tavoitteet ja laatuksiteerit tulee määrittää ja yhdenmukaistaa ostopalvelujen kanssa. Ostopalvelujen kilpailutuksessa tulee löytää kustannustehokkaita ja palvelutarpeeseen perustuvia sopimuksia. Asiakasohjausta tulee selkeyttää ja yhtenäistää yhdenvertaisen tarpeeseen perustuvan palveluihin pääsyn varmistamiseksi.

Asumisen kokonaisuuden kehittämisessä tulee huomioida kohderyhmäkohtaiset tarpeet. Asunnottomille suunnattuja asuntoja tulee kohdentaa huomioiden

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

kohderyhmien erityispiirteet, kuten naiset, ikääntyneet ja perheet, sekä tarpeet, kuten päihteet salliva asumismuoto. Asumispäivystyksikköä tulee laajentaa ja huomioida erityisten ryhmien tarpeet asuntokannan suunnittelussa.

Pirkanmaan hyvinvointialueen strategian mukaisesti toiminnan kokonaisuudessa tavoitellaan noin kahden prosentin tuottavuuden lisääntymistä vuositasolla. Tämä lähtökohta on huomioitu valmistelussa.

Syksyn aikana toteutetaan laaja kuulemiskierros. Suunnitelma täydennysehdotuksineen tuodaan aluehallituksen päätettäväksi.

Liitteenä mielenterveys- ja päihdeasiakkaiden asumispalvelujen kehittämisen selvitys.

Ehdotus

Vanhusneuvosto

- merkitsee mielenterveys- ja päihdeasiakkaiden asumisen kehittämissuunnitelman tiedoksi ja
- antaa kommentit aluehallitukselle.

Kokouskäsittely

Vastuualuejohtaja Elina Anttila poistui kokouksesta tämän pykälän käsittelyn jälkeen.

Päätös

Vanhusneuvosto päätti

- merkitä mielenterveys- ja päihdeasiakkaiden asumisen kehittämissuunnitelman tiedoksi ja antaa kommentit aluehallitukselle.
- vanhusneuvoston jäsenet voivat kommentoida palveluiden verkoston esitystä 19.9. klo 12 mennessä vanhusneuvosto@pirha.fi
- valmistelutyöryhmä koostaa lopulliset kommentit aluehallitukselle vanhusneuvoston jäseniltä saaduista kommenteista. Kooste lähetetään jäsenille nähtäväksi ja sitä voi kommentoida sähköpostilla 25.9. mennessä. Vanhusneuvoston jäsenillä on mahdollisuus kommentoida esitystä 26.9. klo 13 Teams-keskustelussa, jonka jälkeen vanhusneuvoston kommentit aluehallitukselle liitetään pöytäkirjaan.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

§ 88

Pirkanmaan hyvinvointialueen IKI2035 -ikäihmisten palvelujen kehittämishjelmaluonnos

21331/2023

Valmistelijat / lisätiedot:

Päivi Tryyki, JOHTAJA, paivi.tryyki@pirha.fi

Liitteet

- 1 Vanhusneuvoston kommentit IKI2035 -ikäihmisten palvelujen kehittämishjelmaluonnokseen
- 2 IKI2035 ikäihmisten palvelujen kehittämishjelmaluonnos
- 3 Asumisen käsitteiden määrittelyä

Perustelut

Pirkanmaan hyvinvointialueen strategian toimeenpano-ohjelman kärjen ” Yhdenvertaiset, ennaltaehkäisevät ja vaikuttavat palvelut” useampaa alatavoitetta on valmistelu kokonaisuudessa nimeltä IKI2035 Ikäihmisten palvelujen kehittämishjelma vuoteen 2035. Kehittämishjelmassa nivotaan yhteen useampia strategian alatavoitteita, jotta toimeenpano muodostaisi selkeän ja eheän kokonaisuuden nimenomaan ikäihmisille järjestettävien palvelujen osalta.

IKI2035-kehittämishjelman tavoitteet

IKI2035-kehittämishjelman keskeinen tavoite on toiminnallisesti ja taloudellisesti kestävä palvelurakenne, johon pyritään viiden kehittämisen kärjen avulla. Kehittämisen kärkiä ovat:

1. Neuvonnan, ohjauksen ja matalan kynnyksen palvelujen vahvistaminen

Neuvonnan ja ohjauksen ammatillista tarjoamaa vahvistetaan. Arviointiprosesseja kehitetään palveluratkaisujen oikea-aikaisuuden ja yhdenvertaisuuden varmistamiseksi.

2. Kotona asumista tukevien palvelujen vahvistaminen

Asumista tutussa ympäristössä tuetaan entistä vahvemmin kehittämällä kotiin annettavia palveluja, kuntoutusta sekä lyhytaikaishoitoa ja kuntouttavaa päivätoimintaa. Teknologian käyttöä lisätään palvelutuotannossa asiakastarpeiden mukaisesti.

3. Palvelurakenteen keventäminen

Asumispalvelujen rakennetta kevennetään palvelujärjestelmän kestävyuden turvaamiseksi. Ympäri vuorokautisen palveluasumisen kysyntää hillitään laajentamalla yhteisöllistä asumista merkittävästi tähän palveluun soveltuvissa asiakasryhmissä sekä tukemalla omais- ja perhehoitoa. Laitoshoito puretaan.

4. Integraation vahvistaminen yhdyspinnoissa

Erilaisten sosiaali- ja terveyspalvelujen yhteentoimivuutta parannetaan ikääntyneille keskeisissä palvelu- ja hoitopoluissa. Lisäksi kehitetään monituottajuutta ja kumppanuuksia mm. kuntien ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

5. Vaikuttavat teknologiaratkaisut

Teknologian hyödyntämistä edistetään sekä palvelutuotannossa että asiakkaiden keskuudessa. Uusia ratkaisuja ja käyttöönoton tukea tarjotaan asiakastarpeiden mukaan. Lisäksi kehitetään digitaalisia palveluja ja tiedolla johtamista.

IKI2035-kehittämishjelman laatiminen

Ohjelmaa on rakennettu virkajohdon alaisuudessa konsulttiyhtiö Nordic Healthcare Groupin (NHG) ollessa valmistelun tukena. Ohjelman työstämiseen on osallistunut ikäihmisten palveluista asiantuntijoita ja ohjelman sisältöjä on työstetty myös useammassa työpajassa. Valmistelussa on käytetty pohjana laajasti avoimen datan tilastotietoja mm. THL, Tilastokeskus, Sotkanet, Kela. Nykytila-analyyysien pohjana on lisäksi käytetty poikkileikkausdataa Pirhan omista tietojärjestelmistä.

Nykytilan kuvaus ja muutospaineet

Ikäihmisten palveluiden toimintaympäristö on murroksessa johtuen niin lainsäädännössä viime vuosina tehtyjen muutosten, henkilöstön saatavuuden vaikeutumisen, palvelutarpeiden kasvamisen kuin kustannusten kasvunkin takia.

Lainsäädännössä tapahtuneista muutoksista vuonna 2021 voimaan tullut asiakasmaksuasetus siirsi kustannusvastuuta palveluiden käytöstä merkittävässä määrin asiakkailta palvelun järjestäjälle. Henkilöstömitoitusta asumispalveluiden piirissä on kiristetty vaihteittain samalla eriyttäen välillinen ja välitön asiakastyö toisistaan, jolloin tosiasiallinen vaadittu henkilöstömäärä/asiakas on kasvanut suuremmaksi kuin mitoituksissa ilmoitettava luku, joka on 1.4.2023 lähtien ollut 0.65 työntekijää/asiakas. Riittävää määrää henkilöstöä vakituisiin työsuhteisiin sekä sijaistuksiin ei ole ollut riittävästi saatavilla, mikä on johtanut kalliin ja osin epätarkoituksenmukaisen vuokratyövoiman käytön voimakkaaseen kasvuun. Alalta eläköityvien määrän kasvu ja alalle hakeutuvien määrän lasku yhdessä aiheuttavat sen, ettei riittävää määrää henkilöstöä ole saatavilla vastaamaan kasvaviin palvelutarpeisiin nykyrakenteessa.

Ikäihmisten määrä kasvaa voimakkaasti, yli 80-vuotiaiden osalta absoluuttinen kasvu vuoteen 2035 mennessä on väestöennusteen mukaan 69 %. Lukumääräisesti tämä tarkoittaa Pirkanmaalla kasvua nykyisestä reilusta 31 000:sta lähes 53 000:een. Palvelutarpeen näkökulmasta yli 80-vuotiaista noin joka kolmas käyttää säännöllisesti ikääntyneille tarkoitettuja sosiaalipalveluja, jolloin palvelun tarvitsijoiden määrä kasvaa nykyisestä merkittävästi.

Ikäihmisten palvelujen kustannuksia ovat kasvattaneet henkilöstömitoituksen kasvu ja palkkaratkaisut, mm. palkkaharmonisaatio, yleinen inflaatio ja yleinen kustannustenkasvu mm. polttoaineissa ja elintarvikkeissa sekä yksityisen ostopalvelutuotannon hintojen nousu. Ilman kustannusten kasvua hillitseviä toimia ikäihmisten palvelujen kustannusten ennustetaan kaksinkertaistuvan vuoteen 2035 mennessä nykyisestä.

Palveluiden verkoston tavoitetila ja johtopäätökset

IKI2035-ohjelmassa palveluita kehitetään alussa mainittujen viiden kehittämisen kärjen kautta, joihin sisältyy monikanavaisen palveluverkon vahvistaminen. Monikanavaisessa palveluverkossa palveluita voidaan toteuttaa niin fyysisissä

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

toimipisteissä, liikkuvina palveluina, digipalveluina kuin erilaisin teknologisin ratkaisuin. Kustannusten kasvun hillitsemisessä keskeisessä roolissa tulee olemaan palvelurakenteen keventäminen erityisesti koskien hoivaan liittyviä asumisen ratkaisuja.

Palveluverkon osalta fyysisten tilojen katselmus erityisesti ikääntyneiden erityisasumispalvelujen osalta on vielä kesken ja edellyttää mm. tilojen teknisen kunnan ja toiminnallisen arvion yhteensovittamista, edellä mainitun tilaselvityksen, käynnissä olevien rakennushankkeiden sekä yksityisen palvelutuotannon katselmuksen yhteensovittamista väestöennusteeseen perustuvaan palvelutarvearvioon. Lisäksi tuotantotapa-analyysit koskien erityisesti ikäihmisten ympärivuorokautista palveluasumista sekä yhteisöllistä asumista vaativat vielä työstämistä erityisesti oman tuotannon vertailukelpoisten tuotekohtaisten kustannusten osalta.

IKI2035-kehittämisohjelma sisältää nykytilakuvauksen lisäksi arvioita tulevien vuosien kehityskulusta erilaisiin ratkaisuihin perustuen, kehittämisen kärkien osakokonaisuuksien kuvausta sekä vaikutusten arviointia. Ohjelmaa tulevat täydentämään palveluverkkotarkastelu sekä tuotantotapa-analyysit niiden valmistuttua.

Palveluverkkovalmisteluun liittyvä asukkaiden kuuleminen jatkuu muun muassa palautekanavan kautta.

Aluehallitus käsittelee IKI2035 ikäihmisten palvelujen kehittämishjelmaluonnosta kokouksessaan 18.9.2023.

Liitteenä IKI2035 ikäihmisten palvelujen kehittämishjelmaluonnos.

Ehdotus

Vanhusneuvosto

- merkitsee IKI2035 - ikäihmisten palvelujen kehittämishjelmaluonnoksen tiedoksi
- antaa kommentit aluehallitukselle.

Kokouskäsittely

Ikäihmisten ja vammaisten palvelulinjajohtaja Päivi Tryyki saapui kokoukseen pykälän käsittelyn alkaessa. Jäsenet Kimmo Laakia, Kari Itkonen, Tarja Karvinen ja Pekka Karppanen poistuivat kokouksesta tämän pykälän käsittelyn aikana.

Päätös

Vanhusneuvosto päätti

- merkitä IKI2035 - ikäihmisten palvelujen kehittämishjelmaluonnoksen tiedoksi ja antaa kommentit aluehallitukselle.
- vanhusneuvoston jäsenet voivat kommentoida palveluiden verkoston esitystä 19.9. klo 12 mennessä vanhusneuvosto@pirha.fi
- valmistelutyöryhmä koostaa lopulliset kommentit aluehallitukselle vanhusneuvoston jäseniltä saaduista kommenteista. Kooste lähetetään jäsenille nähtäväksi ja sitä voi kommentoida sähköpostilla 25.9. mennessä. Vanhusneuvoston jäsenillä on mahdollisuus kommentoida esitystä 26.9. klo 13

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

Teams-keskustelussa, jonka jälkeen vanhusneuvoston kommentit aluehallitukselle liitetään pöytäkirjaan.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

§ 89

Pirkanmaan hyvinvointialueen vammaisten asumispalvelujen selvitys

21776/2023

Valmistelijat / lisätiedot:

Päivi Tryyki, JOHTAJA, paivi.tryyki@pirha.fi

Liitteet

- 1 Vanhusneuvoston kommentit Pirkanmaan hyvinvointialueen vammaisten asumispalvelujen selvitykseen
- 2 Vammaisten asumispalvelujen selvitys

Perustelut

Pirkanmaan hyvinvointialueen strategian toimeenpano-ohjelman kärjen ” Yhdenvertaiset, ennaltaehkäisevät ja vaikuttavat palvelut ” alataivoitteisiin kuuluu selvitys erityisryhmien asumisesta. Erityisryhmien asumista järjestetään kahdella palvelulinjalla useammalle eri erityisryhmälle keskeisenä osana ko. asiakasryhmien muuta palveluvalikkoa. Mielenterveys- ja päihdeasiakkaiden asuminen käsitellään omana kokonaisuutenaan, ikäihmisten asumispalvelut käsitellään osana IKI2035 kehittämisohjelmaa ja vammaisten asumispalvelut käsitellään tässä pykälässä, mutta jatkovalmistelussa vammaistenkin asuminen on syytä tarkastella osana laajempaa vammaisten palvelujen tarkastelua.

Vammaisten asumisen selvityksen tavoitteet

Vammaisten palvelujen tarkastelussa keskeinen tavoite on toiminnallisesti ja taloudellisesti kestävä palvelurakenne, jossa asiakas saa tarpeita vastaavat palvelut oikea-aikaisesti.

Selvityksen kärkiä ovat:

1. Kokonaiskuvan muodostaminen vammaisten asumispalveluista
2. Palvelurakenteen keventäminen
3. Palvelu- ja tuotantorakenteiden selkiyttäminen ja uudistaminen kokonaistaloudellisesta näkökulmasta
4. Toimitilojen saattaminen viranomaismääräysten mukaisiksi
5. Palveluverkon kehittäminen eri palvelukokonaisuudet huomioiden

Selvityksen toteutustapa

Selvitystä on tehty virkajohdon alaisuudessa konsulttiyhtiö Nordic Healthcare Groupin (NHG) ollessa valmistelun tukena. Ohjelman työstämiseen on osallistunut vammaisten palveluista asiantuntijoita ja selvityksen sisältöjä on työstetty tiiviissä työryhmätyöskentelyssä. Valmistelussa on käytetty pohjana avoimen datan tilastotietoja mm. THL, Tilastokeskus, Sotkanet, Kela. Nykytila-analyyysien pohjana on lisäksi käytetty poikkileikkausdataa Pirhan omista tietojärjestelmistä.

Nykytilan kuvaus ja muutospaineet

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

Vammaisia koskeva erityisryhmien asuminen jakautuu vammaisille henkilöille tarkoitettuun asumiseen sekä kehitysvammaisille henkilöille tarkoitettuun asumiseen.

Vammaisten asuminen toteutetaan lähes täysin ostopalveluna. Vammaisten asumiseen ei juurikaan kohdistu kasvupaineita, palveluiden piirissä on tällä hetkellä alle 400 asiakasta.

Kehitysvammaisten asuminen toteutetaan yli 70 % omana tuotantona. Kehitysvammaisten asumisessa on tällä hetkellä noin 1 200 asiakasta ja laitoshoidossakin edelleen yli 70 asiakasta. Kasvupaine kehitysvammaisten asumisen palveluille on erittäin suuri, tiedossa olevien asiakkuuksien pohjalta ennakoidaan tarvittavan yli 400 uutta asumispaikkaa vuoteen 2035 mennessä.

Palveluverkon isoimpia haasteita ovat sekä asumispaikkojen suuri tarve uusille asiakkaille että nykyisessä palveluverkossa olevien huonokuntoisten yksiköiden suuri määrä. Lisäksi kevyemmistä erityisasumisen ratkaisuista on Pirkanmaalla pulaa ajatellen sekä nykyisiä asiakkaita että tulevina vuosina asumisen asiakkaiksi tulevia. Nykyisistä oman tuotannon asumisyksiköistä 17 ei sovi asumisen standardeihin, jolloin ne eivät täytä vuonna 2024 voimaan tulevan valvontaviranomaisen Soteri-rekisterin ehtoja. Soteri-rekisteri perustuu 1.1.2024 voimaan tulevaan sote-valvontalakiin. Rekisterin käyttövelvoite koskee vuonna 2024 yksityisiä palveluntuottajia ja vuoden 2025 loppuun mennessä myös julkisen sektorien tuottajien tulee rekisteröidä tietonsa.

Vammaisten ja kehitysvammaisten asiakkaiden kohdalla erityisryhmien asumisen volyyymiin ei merkittävässä määrin voida vaikuttaa, mutta siihen voidaan, ettei asiakkaalle tarjota hänen tarpeisiinsa nähden liian raskasta ja siten hyvin kallista palvelua vaan Pirkanmaalle lisätään ja kehitetään edelleen kevyempiä asumisen palveluita myös vammaisille ja kehitysvammaisille henkilöille. Lisäksi oman tuotannon lisääminen erityisen haastavien asiakkaiden ympärivuorokautiseen palveluasumiseen ostopalvelun käytön sijaan toisi säästöjä.

Uuden vammaispalvelulain voimaantuloksi on tällä hetkellä ilmoitettu vuosi 2025. Voimaan tullessaan laki toisi merkittävän määrän uusia veloitteita palvelun järjestäjälle sekä lisäisi asiakkaiden subjektiivisia oikeuksia useisiin eri palveluihin. Uskottavaa arviota lain muutoksen tuomista kustannusvaikutuksista ei ole valtakunnan tasollakaan tehty.

Jatkovalmistelussa olisi tärkeää laajentaa ja syventää nyt tehtyä erityisasumisen selvitystä vammaisia koskien koskemaan laajemmin vammaispalvelujen kokonaisuutta. Erityisesti palveluverkon näkökulmasta tulisi tarkastella vammaisten päiväaikaisen toiminnan (esim. työ- ja päivätoiminta) sijoittumista suhteessa asumisen ratkaisuihin. Tuotantotapa-analyysit tulisi myös sisällyttää jatkovalmisteluun tarkemmalle tasolle koskien vammaisten palveluita.

Palveluverkkovalmisteluun liittyvä asukkaiden kuuleminen jatkuu muun muassa palautekanavan kautta.

Aluehallitus käsittelee vammaisten asumispalvelujen selvitystä kokouksessaan 18.9.2023.

Liitteenä vammaisten asumispalvelujen selvitys.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

Ehdotus

Vanhusneuvosto

- merkitsee vammaisten asumispalvelujen selvityksen tiedoksi
- antaa kommentit aluehallitukselle.

Kokouskäsittely

Jäsenet Reijo Laitinen ja Leena Ojala poistuivat kokouksesta tämän pykälän käsittelyn aikana. Ikäihmisten ja vammaisten palvelulinjajohtaja Päivi Tryyki poistui kokouksesta tämän pykälän käsittelyn jälkeen.

Päätös

Vanhusneuvosto päätti

- merkitä vammaisten asumispalvelujen selvityksen tiedoksi ja antaa kommentit aluehallitukselle.
- vanhusneuvoston jäsenet voivat kommentoida palveluiden verkoston esitystä 19.9. klo 12 mennessä vanhusneuvosto@pirha.fi
- valmistelutyöryhmä koostaa lopulliset kommentit aluehallitukselle vanhusneuvoston jäseniltä saaduista kommenteista. Kooste lähetetään jäsenille nähtäväksi ja sitä voi kommentoida sähköpostilla 25.9. mennessä. Vanhusneuvoston jäsenillä on mahdollisuus kommentoida esitystä 26.9. klo 13 Teams-keskustelussa, jonka jälkeen vanhusneuvoston kommentit aluehallitukselle liitetään pöytäkirjaan.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

§ 90

Muut asiat

Muut esille tulevat asiat.

Ehdotus

Merkitään tiedoksi.

Päätös

Vanhusneuvosto päätti merkitä tiedoksi

- Matkakulujen hakemisessa ja M2-järjestelmään kirjautumisessa on ollut ongelmia. Jäsenet voivat laittaa tietoa ongelmista (jäsenen nimi ja ongelma) sähköpostilla vanhusneuvosto@pirha.fi syyskuun loppuun mennessä. Ongelmat ilmoitetaan koosteena eteenpäin.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

§ 91

Kokouksen päättäminen

Ehdotus

Puheenjohtaja päättää kokouksen.

Päätös

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 17:23.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

Muutoksenhakukielto

§81, §82, §83, §84, §85, §86, §87, §88, §89, §90, §91

Muutoksenhakukielto

Oikaisuvaatimusta ei saa tehdä päätöksestä, joka koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa (Laki hyvinvointialueesta 141 §).